

שאיין אומרים שתי קדושות על כוס אחד –

For we not recite two sanctifications on one cup

Overview

The גמרא answered that the reason we do not recite ברהמ"ז and קידוש on one כוס is because it is inappropriate to say two sanctifications over the same cup. תוספות discusses various customs based on this הלכה that א"א ב' קדושות על כוס א'.

ויש נוהגין בחופה מטעם זה שלא לומר שבע ברכות על כוס ברכת המזון¹ -

And because of this reason (that א"א ב' קדושות על כוס א') others have the custom not to say the שבע ברכות by a wedding (after the חופה) on the same כוס of ברהמ"ז - אלא מביאין כוס אחר² ואין מברכין על השני בורא פרי הגפן -

But rather we bring another כוס over which we say the ש"ב, however we do not recite the כוס בפה"ג on the second -

כיון שכבר בירך על כוס ברכת המזון³ כי אין נכון לברך פעמים⁴ -

Since he already recited the כוס of ברהמ"ז on the כוס בפה"ג, so it is inappropriate to recite the כוס בפה"ג twice.

voices a differing opinion:

אך רבינו משולם היה אומר הכל על כוס אחד -

However ר"מ would say everything (ש"ב and ברהמ"ז) on one cup -

דלא דמי לברכת המזון וקידוש דתרי מילי נינהו כדאמרין בסמוך⁵ -

For (ש"ב and ברהמ"ז) are not similar to ברהמ"ז and קידוש (for which we require two cups), since they are two separate things as the גמרא states shortly -

אבל הכא חדא מלתא היא דברכת המזון גורם לברכת נישואין⁶ -

¹ ש"ב is discussing the שבע ברכות which are said after the wedding meal (after the חופה ceremony, where the ש"ב were also recited).

² כוס. We do not want to make two קדושות/ברכות (the קדושה/ברכה of ברהמ"ז and the קדושה/ברכה of ש"ב) on one כוס.

³ According to this נוהגין, they would first bentch on a כוס, say the כוס בפה"ג on the כוס after bentching, and then bring another כוס and say six ברכות, but not כוס בפה"ג since it was already recited after bentching (one of the ש"ב is כוס בפה"ג). It is not clear if they would drink from the כוס ברהמ"ז right after bentching, or not. The custom today (by חב"ד) is to fill two cups; on one we first recite the ברהמ"ז (but we do not recite כוס בפה"ג right after bentching), and the six ברכות are recited after ברהמ"ז on the second cup, and afterwards a כוס בפה"ג is recited on the כוס ברהמ"ז which is then partially drunk from. The wine from the ש"ב cup is poured into the ברהמ"ז cup and mixed several times back and forth. and the חתן וכלה are given to drink; the חתן from the כוס ברהמ"ז and the כלה from כוס ש"ב. See 'Thinking it over' # 2.

⁴ See 'Thinking it over' # 1.

⁵ See towards the very end of this עמוד.

⁶ We recite the ש"ב (only) when there is a (festive) meal in honor of the wedding (which requires ברהמ"ז). However קידוש (generally) is not connected at all to ברהמ"ז; we generally make קידוש by itself, without it being preceded by ברהמ"ז.

However here (by a wedding), the ברהמ"ז and ש"ב are one thing, since the ברהמ"ז causes the שבע ברכות for the wedding –

continues with a related topic:

וברכת אירוסין⁷ ונישואין⁸ נהגו לומר על שתי כוסות -

And it is customary to recite the betrothal and marriage blessings over two separate cups -

וטעמא⁹ דרגילים זה בלא זה כדאמר בכתובות (דף ז,ב) -

And the reason for this is because it is usual that they are recited separately, one without the other, as the גמרא states in כתובות -

מברכין ברכת האירוסין בבית אירוסין וברכת חתנים בבית חתנים¹⁰ -

‘We recite the ברכת אירוסין in the house of אירוסין (where the קידושין takes place) and the ברכת חתנים in the wedding house (where the נישואין takes place) -

ועוד¹¹ דנהגו לקרות כתובה בינתים והוי הפסק ולכך מתכוונים ולכך צריך ב' כוסות:

And additionally it is customary to read the כתובה in between the ברכת אירוסין and the ש"ב, and that is an interruption, and indeed it is intended for this purpose to make a הפסק, so therefore two cups are required.

Summary

Some have the custom to recite ברהמ"ז and ש"ב on two separate cups, while משולם ר' recited them both on one cup, however ברכת אירוסין ונישואין are recited over two cups.

Thinking it over

1. Why is it that regarding ברהמ"ז וש"ב we recite בפה"ג only once, as תוס' writes, 'כי' ברכת אירוסין and regarding ברהמ"ז וקידוש ¹² however regarding אין נכון לברך פעמיים'?

⁷ This is the ברכה of 'על העריות וכו' which is recited immediately preceding the קידושין (the giving of the ring from the חתן to the חתן).

⁸ This the ש"ב.

⁹ Seemingly just as (according to משולם ר') we may recite ברהמ"ז and ש"ב on the same כוס because ברהמ"ז causes the ש"ב (see footnote # 5) similarly (or even more so) the ברכת אירוסין causes the ש"ב (we cannot have נישואין without first having אירוסין), so why the need for two כוסות?!

¹⁰ In the times of the גמרא and משנה the אירוסין ונישואין were not performed together (as it is nowadays) rather there was a considerable separation of time between the two of them. It is obvious that in those days they could not recite the ברכת אירוסין over one כוס. Therefore the custom remained until nowadays as well.

¹¹ Even without the previous reason, nowadays, since we make a הפסק we require two cups. However our custom (in חב"ד) is to make both ברכת אירוסין ונישואין on the same cup (we do refill it after the חתן וכלה drank from it after the ברכת אירוסין), but the בפה"ג is recited both before the ברכת אירוסין and the ברכת נישואין. See 'Thinking it over' # 2.

¹² See footnote # 4.

¹³ twice? בפ"ג we recite, ונשואין

2. How can we justify the custom to recite ברהמ"ז and ש"ב on two cups¹⁴ (not like ר' (משולם) and on the other hand to recite ברכת איסורין ונשואין on one¹⁵ כוס (not like תוס')?!

¹³ See רש"ש and מהרש"א.

¹⁴ See footnote # 3.

¹⁵ See footnote # 10.